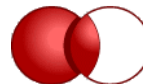

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 006-01, 013-01/07

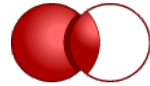
**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
na dan 31.12.2006. godine**

**KANTONALNOG ŠUMSKOG PRIVREDNOG DRUŠTVA ZA GOSPODARENJEM DRŽAVNIM
ŠUMAMA "SARAJEVO - ŠUME" D.O.O.
SARAJEVO**

Sarajevo, april 2007. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**SKUPŠTINI KANTONA SARAJEVO
VLADI KANTONA SARAJEVO
MINISTARSTVU PRIVREDE KANTONA SARAJEVO
NADZORNOM ODBORU DRUŠTVA
DIREKTORU DRUŠTVA**

NEOVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

1. Obavili smo reviziju Bilansa stanja Kantonalnog šumskog privrednog društva za gospodarenje državnim šumama "Sarajevo-šume" d.o.o. Sarajevo na dan 31.12.2006. godine, te s njim povezanog Bilansa uspjeha, Izvještaja o novčanim tokovima i Izvještaja o promjenama u kapitalu, prikazanih na stranicama od 1-4. Odgovornost za ove izvještaje snosi menadžment Društva. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, na osnovu provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili na osnovu ovlaštenja, u skladu Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Službene novine FBiH", br.22/06), IFAC i INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome, ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka kao i jesu li finansijske transakcije izvršene u skladu sa propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji podkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primijenjenih računovodstvenih načela, vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja kao i ocjenu primjene propisa. Vjerujemo da revizija daje razumnu osnovu za naše mišljenje.
3. Provedenom revizijom utvrdili smo:
  - Da je Društvo u bilansu stanja iskazalo dionički kapital u iznosu od 409 hiljada KM, koji je evidentiran na osnovu Rješenja o reviziji prethodno izvršene vlasničke transformacije iz 1999. i 2000. godine donesenih od strane revizijskih kuća, što je u koliziji sa upisanim kapitalom u sudski registar gdje se kapital Društva vodi u 100%-tnom iznosu kao državni. Iskazivanje dioničkog kapitala je u suprotnosti sa odredbama Zakona o privrednim društvima, jer je Preduzeće registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću, što je šire pojašnjeno u tački 5.2 Izvještaja.
  - Društvo u poslovnim knjigama ne iskazuje vrijednost građevinskog zemljišta kojim raspolaže (30.622 m²) na području Kantona Sarajevo, a za koje posjeduje dokaze o vlasništvu, što nije u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom Nekretnine, postrojenja i oprema, što je šire pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.
  - Interni prihodi u finansijskim izvještajima su iskazani u iznosu od 763.103 KM, a nastali su po osnovu internih faktura između sektora unutar Društva. Za ove prihode ne postoje uslovi za priznavanje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom Prihodi, gdje je prihod definisan kao povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanja sredstava ili smanjenja obaveza, koji dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja se odnose na doprinose učesnika u kapitalu. U finansijskim izvještajima u istom iznosu su iskazani troškovi poslovanja Društva. Obzirom na navedeno, Društvo je neosnovano uvećalo prihod i rashode za iznos od

763.103 KM i smatramo da trebaju biti isključeni iz finansijskog izvještavanja, što je šire pojašnjeno u tački 5.4. Izvještaja.

- Prilikom reklasifikacije stalnih sredstava van upotrebe na poziciju sredstava namijenjenih prodaji evidentiran je Hotel »Mrzište« Igman u iznosu od 936.360 KM, a prema procjeni vještaka i ovjeri Osnovnog suda Sarajevo od 01.01.1996. godine. Od tada nije vršena procjena vrijednosti ove imovine, što može imati za posljedicu da iskazana vrijednost iste u knjigovodstvu može značajno odstupati. Društvo nije postupilo u skladu sa MSFI-Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja paragraf 33. i izvršilo procjenu ovih sredstava na dan prelaska na MSFI, a koja se na taj datum nije zahtijevala prema prethodnim općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Također, Društvo je bilo dužno u skladu MSFI 5 Stalna sredstva namijenjena prodaji i prestanak poslovanja paragraf 15 i 16, mjeriti stalno sredstvo klasifikovano kao sredstvo namijenjeno za prodaju po iznosu nižem od knjigovodstvenog iznosa i iznosa fer vrijednosti umanjenog za troškove prodaje, što je šire pojašnjeno u tački 5.8. Izvještaja.
4. Po našem mišljenju, osim efekata usklađivanja finansijskih izvještaja o činjenicama koje su navedene u prethodnom stavu, finansijski izvještaji daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju i rezultatima poslovanja KŠPD «Sarajevo-šume» d.o.o. Sarajevo, u svim značajnim segmentima za godinu koja završava sa 31.12.2006. godine.
5. Skrećemo pažnju i na slijedeće:
- Da Društvo nije uskladilo status sa Zakonom o javnim preduzećima, formiralo organe Društva i donijela zakonom potrebna akta, što je šire pojašnjeno u tački 5.2. Izvještaja.
  - Da Društvo ne utvrđuje cijene prema Pravilniku o uslovima prodaje i načinu formiranja cijena već prodaje drvo i drvne sortimente na osnovu cijena koje su donesene na bazi iskustvenog metoda i procjene o tržišnoj apsorpciji. Navedeno je imalo za posljedicu da Društvo na prihodima od osnovne djelatnosti (prodaje drva i drvnih sortimenata, pružanja usluga) ne ostvaruje dobit iako prodaje proizvode za kojima vlada potražnja na tržištu, što je šire pojašnjeno u tački 5.4. Izvještaja.
  - Društvo je preuzelo po diobenom bilansu sa «Šumarstvom» Vareš od 01.01.2003. godine značajan iznos potraživanja, a za koja ne raspolaže relevantnom knjigovodstvenom dokumentacijom (analitičke kartice, fakture), što je šire pojašnjeno u tački 5.5. Izvještaja.

Zamjenik Generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl ecc.

Generalni revizor

Mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl.ecc.

BILANS STANJA

Opis	31.12.2006.	31.12.2005. (nerevidirano)
<i>a) Dugoročna imovina</i>	372.998.578	371.431.819
Zemljišta	2.430.313	2.430.313
Građevinski objekti, postr.oprema, ured.namj.	13.708.511	11.480.629
Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	851	2.058.903
Osnovno stado	244.827	256.287
Šume i višegodišnji zasadi	354.773.687	352.143.385
Biološka imovina u pripremi	-	2.630.302
Sredstva klasificirana kao sredstva namijenjena prodaji	1.247.589	-
Unaprijed plaćeni troškovi i ostala raz.	592.800	432.000
<i>b) Kratkoročna imovina</i>	1.294.721	2.081.131
Zalihe	485.078	772.899
Kratkoročna potraživanja od prodaje	591.646	779.143
Novac i novčani ekvivalenti	217.997	512.384
Aktivna vremenska razgraničenja	-	16.705
U K U P N O A K T I V A (a+b)	374.293.299	373.512.950
Vanbilansna evidencija	528.936	1.538.255
<i>a) Kapital</i>	368.236.807	368.178.593
Upisani osnovni kapital	369.305.401	369.305.401
Ostale rezerve	125.844	89.241
Akumulirani zadržani dobitak	61.254	39.643
Akumulirani preneseni gubitak	1.255.692	1.255.692
<i>b) Dugoročne obaveze</i>	2.399.786	2.254.235
Dugoročne financijske obaveze	281.656	366.188
Druga dugoročna razgraničenja	2.118.130	1.888.047
<i>c) Kratkoročne obaveze</i>	3.656.706	3.080.122
Obaveze za primljene avanse	1.380.188	1.331.931
Obaveze prema dobavljačima	1.831.209	1.495.150
Aktivna vremenska razgraničenja	445.309	253.041
U K U P N O P A S I V A (a+b+c)	374.293.299	373.512.950
Vanbilansna evidencija	528.936	1.538.255

BILANS USPJEHA

Opis	2006.	2005. (nerevidirano)
Prihodi od prodaje	12.878.589	12.318.076
Troškovi prodaje	13.459.316	12.411.645
Troškovi distribucije	687.309	593.711
Troškovi uprave i administracije	5.736.815	4.305.434
Drugi operativni rashodi	-	26.409
Gubitak od redovne aktivnosti	-7.004.851	-5.019.123
Prihodi od kamata	8.756	4.161
Rashodi od kamata i tečajnih razlika	2.147	-
Dobit od finansiranja	6.609	4.161
Prihodi od ostalih aktivnosti	7.513.868	5.365.719
Rashodi od ostalih aktivnosti	456.735	294.126
Dobit od ostalih aktivnosti	7.057.133	5.071.593
Dobit	58.891	56.631
Porez na dobit	17.667	16.989
Rezultat perioda	41.224	39.642
Neto dobitak za razdoblje	41.224	39.642

IZVJEŠTAJ O GOTOVINSKIM TOKOVIMA NA DAN 31.12.2006.GODINE

Opis	31.12.2006.godine
A.Gotovinski tok iz poslovnih aktivnosti	
1 Neto dobit	41.224
2 Amortizacija/vrijednost usklađivanja materijalnih sredstava	1.082.820
3 Rashodi(prihodi)od otuđenja materijalnih sredstava	144.133
4 Usklađivanja po osnovu finansijskih stalnih sredstava	16.990
5 Svega 2 do 4	1.243.943
6 Povećanje (smanjenje) zaliha	287.821
7 Povećanje (smanjenje) potraživanja	195.728
8 Povećanje (smanjenje) unaprijed plaćenih troškova	(152.326)
9 (Povećanje) smanjenje obaveza prema dobavljačima	393.113
10 (Povećanje) smanjenje ostalih obaveza	(160.643)
11 (povećanje) smanjenje obrač.nefakturisanih troškova	151.846
12 (povećanje) smanjenje odloženih prihoda	192.268
13 Svega 6 do 12	907.807
14 A.Netu gotovina od poslovnih aktivnosti(1+5+13)	2.192.974
15 Gotovinski tok od ulagačkih aktivnosti	
16 Nabavka (prodaja) materijalnih sredstava	(2.632.912)
17 B.neto gotovina korištena u ulagačkim aktivn.	(2.632.912)
18 Gotovinski tok od finansijskih aktivnosti	
19 Primljena pozajmljena sredstva	700.000
20 Povrat pozajmljenih sredstava	(784.532)
21 Ostali tokovi od finansijskih/financijskih aktivnosti	230.083
22 C.Netu gotovina u finans. aktivn. (21)	145.551
23 Neto povećanje (smanjenje) got. na rač.i blagajni	(294.387)
24 Početno stanje gotovine na računu i blagajni	512.384
25 Konačno stanje gotovine na računi i blagajni	217.997
26 Neto povećanje gotovine na računu i u blagajni (25-24)	(294.387)

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA U KAPITALU ZA 2006. GODINU

OPIS	Upisani vlasnički kapital	Akumulirani dobit/gubitak	Prenesene rezerve	Ukupno	Dio koji pripada vlasnicima kapitala
Stanje na dan 01.01.2005 godine	369.305.401			369.379.642	369.379.642
Izdavnje dion.i ostala pov. vlasn.kapitala		(74.241)	89.241	15.000	15.000
Neto dobit (gubitak) perioda		39.643		39.643	39.643
Stanje na dan 01.01.2006. godine	369.305.401	39.643	89.241	369.434.285	369.434.285
Učinci ispravke grešaka		1.255.692		1.255.692	(1.255.692)
Ponovno iskazano stanje 01.01.2006	369.305.401	1.216.049	89.241	368.178.593	368.178.593
Revalor.stalnih sredstava		19.613	36.603	16.990	16.990
Neto dobit perioda		41.224		41.224	41.224
Stanje na dan 31.12.2006. godine	369.305.401	1.194.438	125.844	368.236.807	368.236.807

IZVJEŠTAJ
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
KŠPD «SARAJEVO-ŠUME» D.O.O SARAJEVO
ZA 2006. GODINU

1. UVOD

Kantonalno šumsko privredno društvo za gospodarenje državnim šumama »Sarajevo-šume« d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu Društvo) čiji je osnivač Kanton Sarajevo, osnovano je 29.12.2003. godine na osnovu Zakona o šumama i Zakona o privrednim društvima i upisano u sudski registar Kantonalnog suda u Sarajevu pod brojem UF/I-202/04 od 04.03.2004. godine.

Prethodano osnivanje Društva izvršeno je na osnovu Odluke Skupštine Kantona Sarajevo 24.11.1999. godine ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 19/99) sa osnovnim ciljem osiguranja zaštite šuma i šumskih zemljišta u državnom vlasništvu na području Kantona Sarajevo. Društvo je formirano spajanjem tri pravna subjekta i to:

- D.D. Šumarstvo "Igman" Hadžići, registrovano rješenjem Osnovnog suda Udruženog rada u Sarajevu broj U/I-722/91 od 11.04.1991. godine,
- D.D. Šumarstvo "Bistrica" Sarajevo, registrovano rješenjem Osnovnog suda Udruženog rada Sarajevo broj U/I-3545/91 od 29.07.1991. godine,
- Šumarstvo "Treskavica" d.j.l. Trnovo, registrovano rješenjem Višeg suda u Sarajevu broj UF/I-948/96 od 21.06.1996. godine.

U skladu sa Zakonom o šumama i Zaključkom Vlade Zeničko-Dobojskog Kantona, od 01.01.2003. godine Društvu je pripojeno "Šumarstvo" Srednje koje se nalazilo u sastavu "Šumarstva" d.o.o. Vareš čiji su šumski resursi locirani u administrativnim granicama Kantona Sarajevo.

Društvo je pravno lice koje samostalno obavlja gospodarenje, uzgoj, zaštitu i korištenje šuma i šumskog zemljišta pod uslovima i na način utvrđen Zakonom o šumama («Službene novine FBiH» br. 20/02 i 29/03) radi sticanja dobiti.

Naziv Društva je: Kantonalno šumsko privredno društvo za gospodarenje šumama «Sarajevo-šume» d.o.o Sarajevo.

Organizaciona struktura i djelatnost Društva utvrđeni su Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, tako da se faze rada obavljaju preko:

Šumske uprave «Jug» Hadžići sa organizacionim jedinicama Igman, Tarčin, Trnovo i
Šumske uprave «Sjever» Srednje sa organizacionim jedinicama Bistrica, Gajevi i Šići.

Osnovni kapital Društva prema Statutu i upisu u Sudski registar iznosi 14.731.702 KM i predstavlja 100% državni kapital.

Društvo u svojim poslovnim knjigama evidentira i šume u iznosu od 354.573.697,13 KM.

Na dan 31.12.2006. godine, bilo je 546 zaposlenih u Društvu.

Sjedište Društva je u Sarajevu, Ulica Maršala Tita broj 7/II.

Društvo je vršilo Izvještavanje po Međunarodnim računovodstvenim standardima, što je obaveza po Zakonu o računovodstvu i reviziji u FBiH.

2. REZIME

Prema podacima Federalne uprave za šume i šumska zemljišta, šume u FBiH se prostiru na površini od 1.560.619 hektara, od čega je u državnom vlasništvu 1.283.315 hektara ili 82,23 %, a u privatnom vlasništvu i vlasništvu drugih pravnih lica 277.304 hektara ili 17,77%. Navedeni podaci ne uključuju uzurpirane površine za koje je potrebno provoditi postupak utvrđivanja vlasništva.

Društvu je povjereno gospodarenje šumama u administrativnim granicama Kantona Sarajevo, što obuhvata površinu od 70.746,8 hektara ili 5,5% ukupnih državnih šuma, sa drvnom zalihom od 9.673.141,8 m³.

Društvo je u 2006. godini proizvelo drva i drvnih sortimenata u količini od 145.981 m³, a planiralo proizvesti 163.414 m³.

Ostvaren je ukupan prihod od 20,4 miliona KM i dobit u iznosu od 59 hiljada KM. Međutim, Društvo ima gubitak od redovne aktivnosti, u iznosu od 7 miliona KM, što je posljedica sadašnje politike formiranja cijena kojima se ne pokriva troškovi prodaje, ali i neadekvatnog razgraničenja troškova uprave i administracije koji iznose 5,7 miliona KM. Cjenovnik donosi Direktor Društva uz saglasnost Nadzornog odbora. Finansijski pokazatelji ukazuju na potrebu preispitivanja politika vezanih za prodaju drvnih sortimenata pod čim podrazumijevamo način prodaje, ali i cijena koje nisu odraz tržišta.

Revizijom finansijskih izvještaja identificirali smo područja u kojima je neophodno poduzimanje potrebnih radnji od strane Uprave, ali i organa upravljanja sa svrhom usaglašavanja poslovanja sa propisima, bilo finansijskim koji se odnose na prezentaciju finansijskih izvještaja, bilo propisa iz oblasti šumarske djelatnosti, a koji direktno ili indirektno utiču na finansijske izvještaje.

Najznačajniji su:

-da je potcijenjena vrijednost imovine, što se odnosi na građevinsko zemljište površine (30.622 m²), za koje postoji dokaz o vlasništvu, ali isto nije iskazano u knjigovodstvenim evidencijama.

-da je u bilansu iskazana imovina-potraživanja od kupaca u iznosu od 2,3 miliona KM za šta nema odgovarajuće dokumentacije (fakture) kojom bi se dokazalo da se radi o imovini Društva od koje se može očekivati pritjecanje koristi. Imovina je preuzeta po diobenom bilansu prilikom pripajanja «Šumarstva» Vareš 01.01.2003. godine. Potraživanja su ispravljena na teret rashoda poslovanja u ranijem periodu. U očitovanju je priložen dio dokumentacije vezano za tužbu i sudsku presudu protiv DI »Zvijezda« Vareš kao i prijava potraživanja u stečajnom postupku otvorenom nad DI «Zvijezda» Vareš koja čini najveći dio ovih potraživanja. Za ostala potraživanja nije obezbijedena dokumentaciona osnova za priznavanje potraživanja ili usaglašavanje istih sa kupcima za pokretanje sudskih sporova.

Uprava je propustila da dio potraživanja, iskazan u iznosu od 59 hiljada KM na sumnjivim i spornim potraživanjima, utuži i ispravi na teret rezultata poslovanja, zbog čega je povećana mogućnost gubljenja ove imovine Društva.

Struktura finansijskog kapitala u poslovnim knjigama ne odgovara registrovanom kapitalu upisanom u sudski registar. U poslovnim evidencijama Društvo iskazuje dionički kapital u visini od 409 hiljada KM, koji nije registrovan prilikom upisa u sudski registar. Obzirom da se Društvo registrovalo kao Društvo sa ograničenom odgovornošću i u 100% vlasništvu države, a da u poslovnim knjigama vodi dionički kapital očita je neusklađenost sa Zakonom o privrednim društvima.

Društvo nema značajnijih zaduživanja i redovno izmiruje obaveze po dugoročnim kreditima koji na dan 31.12.2006. godine iznose 281,6 hiljada KM.

Finansijski izvještaji uključuju interne prihode u iznosu od 763 hiljade KM, koji prema računovodstvenim propisima nemaju karakter prihoda i takođe trebaju biti isključeni iz finansijskog izvještavanja, kao i nastali troškovi po ovom osnovu u istom iznosu. Posljedica navedenog je iskazivanje većeg prihoda od stvarnog kao i rashoda u istom iznosu.

U mjeri u kojoj je moglo, Društvo je uskladilo svoje poslovanje sa Zakonom o šumama (donesene su šumskogospodarske osnove, izvedbeni projekti sa Registrom, izdvajaju se sredstva za jednostavnu i proširenu biološku reprodukciju). Kompletно usaglašavanje poslovanja biti će moguće kada budu ispunjeni zakonski zahtjevi navedeni u Zakonu o šumama. Tu prije svega mislimo na usvajanje opće politike u Federaciji BiH, kao i djelovanje i formiranje kantonalnih uprava u skladu sa Zakonom.

Društvo nije uskladilo svoj status prema Zakonu o javnim preduzećima, nije donijelo potrebna akta i formiralo organe Društva.

Društvo nema uređen sistem planiranja jer ne postoje smjernice i uputstva za proces planiranja, a Plan poslovanja nije sveobuhvatan. Trogodišnji Plan poslovanja nije donesen iz razloga različitih perioda važenja šumskogospodarskih osnova za pojedina područja.

Društvo ima izgrađen sistem kontrola kroz internu regulativu. Međutim, područja koja smo istakli neusaglašenim sa propisima, ukazuju na potrebu unapređenja internih kontrola u tim procesima ili donošenja novih.

3. CILJ I OBIM REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je, da omogući revizoru da izrazi mišljenje o tome, jesu li finansijski izvještaji pripremljeni, u svakom značajnom pogledu, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Veću značajnost smo dali procesima koji su ocijenjeni kao značajni za objavljene izvještaje i usklađenost poslovanja sa primjenjivim propisima. Obuhvaćen je proces prodaje drvnih sortimenata i priznavanje prihoda, izbor dobavljača, značajne bilansne pozicije stalnih sredstava, potraživanja, obaveze, troškovi radne snage i ostali rashodi i proces planiranja, a putem kojih je menadžment trebao osigurati da se poslovanje odvija u skladu sa postavljenim ciljevima i propisima kao i da finansijski izvještaji daju pouzdane i tačne informacije.

Revizija, takođe, uključuje davanje preporuka za dalji rad. U revidiranim procesima mogu postojati i drugi propusti koje mi nismo otkrili. Menadžment je zadužen da uspostavi sistem internih kontrola i da nadzire isti čime će se na najbolji način osigurati poslovanje uz poštivanje zakonskih i drugih propisa.

4. PRETHODNE REVIZIJE

Revizija Društva provodi se prvi put od strane Ureda za reviziju institucija u FBiH. Predmet revizije su bili finansijski izvještaji Društva za 2006. godinu, izvršene finansijske transakcije iskazane u tim izvještajima, te procjena usklađenosti sa zakonskim propisima.

Društvo je angažovalo komercijalnu revizorsku kuću koja je radila reviziju finansijskih izvještaja za 2005. i 2006. godinu.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. Usklađenost poslovanja sa Zakonom o šumama

Zakon o šumama (u daljem tekstu Zakon) je donesen u 2002. godini. Ovim Zakonom uređuje se očuvanje i zaštita šuma, jačanje njihovih ekoloških funkcija, planiranje u šumarstvu i upravljanje šumama, ekonomske funkcije, finansiranje obnove i unapređivanje šuma na teritoriji Federacije Bosne

i Hercegovine, nadzor nad sprovođenjem zakona, kaznena i druga pitanja vezana za upravljanje šumama.

Prema Zakonu državne šume su :

- vlasništvo Federacije BiH, a u ostvarivanju prava po osnovu vlasništva, Federaciju BiH zastupa Federalno ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede u daljem tekstu (Ministarstvo),
- šumama i šumskim zemljištem upravlja Federalna uprava i kantonalne uprave i
- gospodarenje je u nadležnosti kantonalnih šumsko privrednih društava.

Za postizanje ciljeva Zakona, Ministarstvo, uprave Federalnog i kantonalnog nivoa i društva za gospodarenje šumama, su u obavezi ponašati se u skladu sa Zakonom.

Obaveze se odnose na uređenje upravljanja i gospodarenja šumama, što obuhvata očuvanje i zaštitu šuma i njihovih funkcija, opću politiku šumarstva i politiku gospodarenja, osnivanje šumarskih institucija, finansiranje i nadzor.

Provedenom revizijom implementacije Zakona o šumama utvrdili smo slijedeće:

- Nije usvojen Šumarski program Federacije BiH, koji definiše opću politiku šumarstva i politiku gospodarenja sa divljači za područje Federacije BiH. Za izradu i pripremu ovog programa odgovorno je Federalno ministarstvo. Program se sastoji iz dva dijela: opći dio koji usvaja Parlament FBiH i izvedbeni dio, koji usvaja Vlada FBiH. Za pripremu Nacrta ovog programa zadužena je Federalna uprava za šumarstvo koja bi trebala dobiti podatke od kantonalnih uprava za šumarstvo. Kantonalne uprave za šumarstvo nisu formirane u svim kantonima, a tamo gdje jesu, poslovanje istih nije u potpunosti u skladu sa Zakonom o šumama. Rok za formiranje Federalne i kantonalnih uprava je šest mjeseci od momenta stupanja na snagu Zakona. Posljedica je da FBiH nema opće politike i načina realizacije iste kako je to predvidio Zakon, što znači da nisu stvorene pretpostavke za uspješno upravljanje i gospodarenje šumama.
- Prema članu 54. Zakona o šumama, Kantonalna šumska uprava Kantona Sarajevo, je bila dužna obezbijediti neposrednu zaštitu šuma-čuvanje šuma od bespravnog prisvajanja i korištenja putem organizovane čuvarske službe po određenim čuvarskim reonima, što nije učinjeno. Sada su čuvari uposlenici privrednog društva koji bi trebali štiti šume od bespravnog korištenja šuma od svih. Posljedica neuspostavljanja čuvarske službe na način kako to propisuje Zakon, znači pored ostalog da nije razdvojena funkcija upravljanja i gospodarenja šumama.

U pogledu zakonskih obaveza šumskog privrednog društva revizijom je utvrđeno da je Društvo donijelo šumskogospodarske osnove za šumskogospodarska područja: «Olovsko», «Fojničko», «Igmansko», «Bistričko», «Trnovsko» i «Gornjebosansko». Za sve šumskogospodarske osnove su izdate saglasnosti nadležnog ministarstva, a na osnovu mišljenja stručne komisije pomenutog ministarstva i mišljenja Kantonalne uprave za šumarstvo. Navedene šumskogospodarske osnove važe za različite periode iz razloga preuzimanja određenih dijelova područja, kojima su ranije gospodarila Društva iz drugih Kantona. Ovo je uzrokovalo da Društvo nije bilo u mogućnosti napraviti sjekored odnosno Plan prihoda od drvnih sjekoreda u trogodišnjem periodu.

U skladu sa članom 22. Zakona o šumama, Društvo je donijelo projekte za izvođenje za realizaciju odredaba šumskogospodarske osnove, pri čemu vodi Registar izrađenih i donesenih projekata za izvođenje sa svim propisanim evidencijama.

- Društvo nije otvorilo poseban račun za biološku reprodukciju, što se izričito zahtijeva članom 26. Zakona o šumama. Propisano izdvajanje u visini od 15% od ostvarenog prihoda po osnovu prodaje drvnih sortimenata se rezerviše krajem godine, ali se sredstva ne izdvajaju na poseban račun već se vode na posebnoj partiji redovnog transakcijskog računa. Pored zakonske neusaglašenosti, na ovaj način otežana je namjenska kontrola ovih sredstava. Za namjensku kontrolu utroška ovih sredstava prema propisima zadužena je kantonalna i federalna šumarska inspekcija.

- Društvo, izdvaja zakonom propisana sredstva za proširenu reprodukciju po stopi od 3% od propisane osnovice, ali cjelokupan iznos u 2006. godini nije doznačen na poseban račun Budžeta Federacije i Budžeta Kantona Sarajevo. Samo dio sredstva za ove namjene u iznosu od 145.051 KM je doznačen na račun Budžeta Federacije i Budžeta Kantona. Prema obrazloženju odgovorne osobe, sredstva se prema usmenom dogovoru sa Kantonalnom šumskom upravom nisu doznavačavala Kantonu, već su finansirani određeni troškovi iz nadležnosti Kantona, prvenstveno troškovi čuvarske službe koja je ostala u okviru Društva. Prema članu 54. Zakona o šumama, Kantonalna uprava je bila dužna obezbijediti neposrednu zaštitu šuma putem organizovane čuvarske službe po određenim čuvarskim reonima, a što nije učinjeno.

Mišljenja smo da je nepochodno uspostaviti rad kantonalne uprave za šume u skladu sa propisima kako bi se pored ostalog razdvojila u smislu Zakona, funkcija zaštita šuma, kontrole i spriječilo bespravno prisvajanje i korištenje šuma. Realizacija navedenog je u nadležnosti osnivača Društva.

5.2. Upravljanje i rukovođenje

Kontrolu nad poslovanjem Društva po osnovu vlasništva vrši Skupština Kantona Sarajevo, koja je nadležnosti prenijela na Vladu Kantona. Organi upravljanja i rukovođenja Društvom su:

Skupština (prenesena nadležnost na Vladu Kantona Sarajevo) koja donosi Statut, Nadzorni odbor koji se sastoji od 3 člana, a imenuje ga i razrješava Vlada Kantona Sarajevo i Uprava Društva, koju čini Direktor koji vodi i zastupa Društvo.

Na ovaj način osnivač ima potpunu kontrolu nad poslovnim finansijskim politikama Društva, ali i obavezu kontrole nad poslovanjem istog.

U toku 2006. godine održane su 2 sjednice Skupštine Društva, na kojima se pored ostalog raspravljalo o Izvještaju o poslovanju Društva za 2005. godinu. Izvještaji su prihvaćeni, a u istima je iskazan dionički kapital u iznosu od 408.698,67 KM, na osnovu Rješenja o reviziji vlasničke transformacije iz 1999. i 2000. godine. Navedeni kapital nije dokazan i upisan u sudski registar već je upis kapitala izvršen sa 100%-tnim vlasništvom države, a u finansijskim izvještajima se iskazuje dionički kapital. Iskazivanje dioničkog kapitala se treba dokazati ili uskladiti izvještavanje sa registracijom jer je to u suprotnosti sa odredbama Zakona o privrednim društvima.

Usvojena je Odluka o usklađivanju statusa Kantonalnog šumskog privrednog Društva za gospodarenje šumama sa Zakonom o javnim preduzećima (16.02.2006. godine), ali konačna registracija nije okončana do završetka rada naše revizije. Razlog prilično usporenog usaglašavanja sa Zakonom o javnim preduzećima je to što osnivač još uvijek nije usvojio Odluku o smanjenju kapitala po zahtjevu suda.

Posljedice navedenog su da Društvo nije donijelo novi Statut i izabralo organe Društva u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima, a da se upravljanje i rukovođenje obavlja po Statutu iz 2004. godine.

Iz naprijed iznesenog, a odnosi se na usaglašavanje poslovanja sa propisima, potreban je značajniji angažman organa upravljanja (Skupštine i Nadzornog odbora) kako bi se Društvu obezbjedio okvir djelovanja, ali i kontrola rada istog.

Preporučujemo:

Da organi upravljanja u saradnji sa osnivačem ubrzaju usvajanje potrebnih akata kako bi Društvo uskladilo poslovanje sa Zakonom o javnim preduzećima, što podrazumijeva usvajanje potrebnih akata i formiranja organa Društva.

U saradnji sa osnivačem i njegovim institucijama razmotriti osnov iskazivanja dioničkog kapitala prije svega sa aspekta zakonske usaglašenosti i u skladu s tim uskladiti registraciju i knjigovodstvene evidencije.

5.3. Finansijski plan, planiranje poslovnih aktivnosti i izvršenje Plana

Plan poslovanja priprema Uprava Društva, a saglasnost za isti daje Nadzorni odbor. Plan poslovanja Društva za 2006. godinu odobren je 23.12.2005. godine.

U toku 2006. godine Uprava je predložila Rebalans Plana poslovanja tekuće godine, na koji je Nadzorni odbor dao saglasnost 20.10.2006. godine. Osnov za usklađivanje Plana poslovanja su povećani prihodi od drvnih sortimenata zbog kvalitetnije drvne mase, novčani prihodi po osnovu finansiranja istih od strane Kantona Sarajevo kao i usklađivanje izvještavanja prema Međunarodnim računovodstvenim standardima.

Razlozi koje je Društvo navelo kao osnov za tekuće uravnoteženje finansijskog plana poslovanja, ukazuju da ne postoji opća politika poslovanja na duži period kojom bi se obezbjedila trajnost gospodarenja šumama u Kantonu. Kantonalna Uprava za šume je zadužena za pripremu i izradu šumsko razvojnih planova koje usvaja nadležno kantonalno ministarstvo.

Slijedom toga ni Društvo nema uputstva, smjernice i procedure kojima je uređen proces planiranja poslovanja iz djelatnosti i potrebnih sredstava za ostvarenje istog.

Osnov za izradu Plana Društva sada su šumskogospodarske osnove, važeće cijene drva i drvnih sortimenata, koje donosi direktor Društva uz saglasnost Nadzornog odbora i pretpostavljene tržišne mogućnosti.

Finansijski pokazatelji uspješnosti poslovanja su ostvareni i planirani kao što slijedi:

	Planirano 2006	Ostvareno 2006	Ostvareno 2005
Ukupni prihodi	19.555.160	20.401.213	17.687.956
Ukupni rashodi	19.503.970	20.342.322	17.631.323
Bruto dobit	51.190	58.891	56.633

Prihodi su ostvareni u odnosu na plan sa porastom 4%, ali i rashodi su rasli za 4%.

Planom poslovanja planirana je sječa, izrada i izvlačenje u količini od 163.414 m³, dok je realizacija ovih parametara iznosila 145.981 m³ neto drvne mase ili 89%. Podaci ukazuju da je manje posječeno drvnih sortimenata od planiranog za 11%.

Rashodi su veći od plana za 4%, od čega su najveći porast imali troškovi sirovina i materijala za 85%, izdaci za privremene i povremene poslove 53%, transportne usluge za 89%, usluge održavanja za 56% i ostali rashodi za 54%, što ukazuje da prilikom sačinjavanja kako Plana tako i Rebalansa Plana Uprava nije raspolagala sa realno potrebnim pokazateljima za procese koje je namjeravala izvesti. Isto tako Uprava nije poduzela mjere na racionalizaciji troškova niti je raspolagala sa realnim i potrebnim pokazateljima za realizaciju postavljenih ciljeva što pokazuju naprijed iznijeti podaci o rastu pojedinih troškova poslovanja.

Detaljnije obrazloženje o neizvršenju investicija i uticaju na finansijsko poslovanje nije dato u Izvještaju o poslovanju.

Na zahtjev tima za reviziju dostavljen je Izvještaj o izvršenju investicija za 2006. godinu. Planirano je uložiti u opremu i puteve 1.922.995 KM, ali je u potrošeno za isto tek 934.312 KM ili 48,6 % u odnosu na Plan. Plan nije realiziran u dijelu koji se odnosi na ulaganja u kamionske puteve, stambene i poslovne objekte i ostale objekte u iznosu od 731.300 KM.

Zbog specifičnog karaktera poslovanja, Društvo angažuje znatan broj kadrova na određeno vrijeme i angažuje radnu snagu za privremene i povremene poslove (specificirani Pravilnikom o radu), ali u planskim dokumentima ne postoji odgovarajuća projekcija ovih pozicija koje uzrokuju znatan odliv sredstava, niti postoji detaljno izvještavanje, a slijedom toga i praćenje nastalih troškova.

Ne prati se mjesečni prikaz priliva i odliva sredstava sa preostalim raspoloživim sredstvima (cash flow) kao osnova za vođenje finansijske politike Uprave Društva. Uprava ne raspolaže sa informacijama vezanim za izvjesnost naplate potraživanja i ako se radi o osnovnom izvoru pritjecanja gotovine u Društvo, a time nema ni predviđanja u planskim dokumentima.

Planiranje po našem mišljenju zahtijeva veći angažman počev od osnivača Skupštine Kantona koja bi trebala inicirati da Kantonalna Uprava preuzme sve poslove koji su joj stavljeni u nadležnost Zakonom o šumama, čime bi se stvorile pretpostavke za efikasniji rad Društva ali i kontrola poslovanja kako djelatnosti tako i finansijskih rezultata poslovanja.

Preporučujemo:

Da se organizuje planska funkcija na način da može pružati kvalitetne i cjelovite informacije kako Upravi tako i organima upravljanja sa ciljem ispunjavanje ciljeva poslovanja, praćenja planskih veličina na osnovu kojih bi se mogle poduzimati potrebne aktivnosti.

Kako bi Plan predstavljao osnov poslovnih aktivnosti Društva, potrebno je da se izradi Plana pristupi realno i sveobuhvatno uključujući potrebna sredstva za realizaciju istog.

Izveštaj o ostvarenju investicija treba da bude integralni dio Izveštaja o poslovanju sa detaljnijim osvrtom na efekte investicionih ulaganja i razloge neostvarenja Plana.

5.4. Prihodi

U finansijskim izvještajima 2006. godine, ukupni prihodi iskazani su u iznosu od 20.401.213 KM, što je veće u odnosu na u odnosu na 2005. godinu za 15%.

Struktura ostvarenih prihoda je slijedeća:

Opis	2006. godina	2005. godina
1. Prihod od drvnih sortimenata	11.767.388	10.489.148
2. Prihod od prevoza drvnih sortimenata	147.149	98.433
3. Prihod od projekata	4.980.317	3.453.802
4. Prihod od šumsko uzgojnih radova	1.742.996	1.794.746
5. Prihod Sektora za uzgoj i zaštitu šuma	247.080	
6. Prihod Sektora za posebne namjene	535.572	
7. Prihod od osiguranja	181.007	98.199
8. Prihod od refundacije bolovanja	77.101	44.927
9. Prihod od zakupnina	29.938	27.359
10. Prihod od prodaje uglja	2.452	3.928
11. Prihod od lova	62.800	
12. Prihod od projekata jav.radova	135.167	
13. Ostali prihodi	492.246	1.677.415
UKUPAN PRIHOD	20.401.213	17.687.957

Prema računovodstvenim politikama Društva, prihodi se priznaju onda kada postoji vjerojatnost priliva ekonomskih koristi u pravno lice i kad se te koristi mogu pouzdano izmjeriti. Interni prihodi se isključuju iz bilansne evidencije. Osnov za knjigovodstveno iskazivanje prihoda su fakture sa popratnom dokumentacijom, koju potpisuju i likvidiraju lica koja su aktom odgovorna za pregled dokumenata.

Osnovni prihodi su prihodi od prodaje drvnih sortimenata, po kom osnovu je oprihodovano 11.767.388 KM, što je više za 12% u odnosu na prethodnu godinu. Ipak ovi prihodi učestvuju u ukupnim prihodima sa svega 57,7%, a ostatak od 42,3% čine ostali prihodi. Struktura prihoda upućuje na potrebu analize procesa vezanih za prihode od osnovne djelatnosti.

Revizijom prihoda utvrđeno je:

1) da su u prihode, suprotno politikama, uključeni interni prihodi u iznosu od 763.103 KM što je za posljedicu imalo neosnovano uvećanje prihoda za isti iznos. Navedeni prihodi nastaju po osnovu internih faktura između sektora unutar Društva, a odnose se na prijenos drvnih sortimenata na doradu, prijenos materijala ili vršenje usluge za drugi sektor, korištenje sadnica, a uključeni se u prihode od drvnih sortimenata, prihode od prevoza, prihode od sektora za uzgoj. Iskazivanje internih prihoda u finansijskim izvještajima nije u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom Prihodi, gdje je prihod definisan kao povećanje ekonomskih koristi tokom obračunskog perioda u obliku priliva ili povećanja sredstava ili smanjenja obaveza, koji dovodi do povećanja kapitala, osim onih povećanja koja se odnose na doprinose učesnika u kapitalu. U konkretnom slučaju nema priliva ekonomskih koristi, jer se ta sredstva nalaze već u bilansima društva. Za isti iznos povećani su i troškovi poslovanja.

2) da se prodaja ne vrši na konkurentskom principu kako bi se postigla povoljnija cijena kao i da je rizična politika prodaje bez obezbjeđenja garancije za naplatu. Prihodi od prodaje drvnih sortimenata predstavljaju osnovni prihod Društva. Prodaja drvnih sortimenata se ne obavlja na bazi tržišnih principa već se krajem godine sklapaju ugovori sa već uglavnom poznatim kupcima na godišnjem nivou bez preciziranja količine, koje se navode u generalnoj narudžbenici. Od kupaca se zahtijeva dokumentacija kojom dokazuje da je registriran po propisima.

Naplata se osigurava tako da se uzima avans u procentu od 50% od vrijednosti isporuke, a za ostatak se ne zahtijeva bankovna garancija.

Procedure za proces prodaje donio je Direktor Društva tek krajem 2006. godine. Iste su obuhvatile procedure vezane za proizvodnju i realizaciju šumskih sortimenata. Društvo ima Pravilnik o uslovima prodaje i formiranju cijena proizvoda i usluga. Konkurentska prodaja drvnih sortimenata omogućila bi Društvu tržišne uslove poslovanja i ostvarivanje veće dobiti prema istom. Potrebu uvođenja tržišne prodaje ilustriraćemo slijedećim primjerom:

Društvo je početkom 2006. godine provelo proceduru prodaje putem oglašavanja prodaje drvnih sortimenata putem prikupljanja pismenih ponuda u okviru pilot projekta finansiranim od Svjetske banke. Procedura je provedena i rezultat je bio da je prodana količina od 275 m³ po većim cijenama nego što su one koje su utvrđene Cjenovnikom Društva.

3) da sadašnje cijene po kojima se vrši prodaja nisu dovoljne da pokriju troškove poslovanja osnovne djelatnosti i da visina rashoda koja ulazi u proizvodnju treba biti predmetom analize Uprave.

Analizom odnosa ostvarenog prihoda i troškova prodatih proizvoda i usluga, utvrdili smo da postojećom cijenom Društvo iz osnovne djelatnosti ne ostvaruje dobit i upućuje na zaključak da postojeće cijene nisu utvrđene na osnovu realno utvrđene strukture cijene koštanja drvnih sortimenata i usluga. Cijene su određene Pravilnikom o uslovima prodaje i formiranju cijena proizvoda i uslugama i uključuje bruto plaće angažovanih u proizvodnji, naknade uposlenih, naknade radnicima po ugovorima o povremenim i privremenim poslovima, utrošene sirovine i materijal, gorivo, električnu energiju, amortizaciju, otpis inventara, osiguranje, troškovi, kamate i odgovarajuću razliku u cijeni. Iako Uprava posjeduje navedene elemente za utvrđivanje cijene, ista nije određena u skladu sa Pravilnikom, već je Cjenovnik sačinjen na osnovu iskustvenog metoda i pretpostavljene tržišne moći.

Prema izjavi odgovornih osoba, ovaj odnos između ostvarenog prihoda i troškova nije realno prikazan jer je u troškovima iskazan dio troškova koji se odnosi na dio Projekata kao i da u prihode od prodaje nisu uključeni određeni prihodi iskazani na ostalim pozicijama.

Prihodi od projekata iznose 4.980.317 KM. To su sredstva iz Budžeta Kantona Sarajevo doznačena na račun Društva u cilju sufinansiranja projekata vezanih za šumarstvo. Za svaki projekat je popisan ugovor sa institucijama Kantona i po utrošku sredstava, prema odredbama ugovora, sastavljane su konačne situacije, koje su bile osnov za prihodovanje.

Prihod od šumsko uzgojnih radova su iskazani u iznosu od 1.742.996 KM, a odnose se na prihodovanje iznosa koji je rezervisan u 2005. godini (15% za prostu reprodukciju šuma i 3% za proširenu reprodukciju šuma). Za ove namjene krajem 2005. godine ukupno je rezervirano 1.888.047 KM. Naime članom 25. Zakona o šumama, Društvo je dužno izdvajati sredstva za prostu i proširenu reprodukciju (15%) na propisanu osnovicu. Sredstva za prostu reprodukciju se izdvajaju na poseban račun, a sredstva za proširenu reprodukciju se trebaju uplatiti: 20% na poseban račun Budžeta Federacije i 80 % na poseban račun Budžeta Kantona.

Revizijom je utvrđeno da je po Godišnjem obračunu za 2005. godinu Društvo izdvajanje sredstva za ove namjene iskazalo na način da je izvršilo rezervisanja (povećanje troškova poslovanja) i priznalo obaveze za isti iznos. U 2006. godini sredstva su utrošena za potrebe proste reprodukcije, što je knjigovodstveno iskazano ponovo kao trošak u okviru klase 3. Za isti iznos je izvršeno prihodovanje sa dugoročnih rezervisanja u iznosu od 1.573.372 KM. Dio sredstava rezervisanih za proširenu reprodukciju je također prihodovan u iznosu od 169.624 KM o čemu postoji detaljan izvještaj.

Zaključak revizije vezano za izdvajanje i trošenje sredstava po Zakonu o šumama:

- Zakonom o šumama je propisana obaveza izdvajanja od 3% na propisanu osnovicu, za proširenu reprodukciju i isto tako propisano je da se navedena sredstva uplaćuju na za to propisane račune budžeta (Federacije i kantona). Prema tome Društvo ne može vršiti nikakva rezervisanja po tom osnovu nego ih iskazivati knjigovodstveno kao trošak i obavezu, a sredstva usmjeriti na propisane korisnike.
- Što se tiče rezervisanja za prostu biološku reprodukciju šuma u iznosu od 15% i stvaranja obaveze za ulaganje tih sredstava u propisane namjene, smatramo da nije bilo osnova prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, da se izvrši prihodovanje iznosa sa dugoročnih rezervisanja za ove namjene. Istovremeno je iskazan i trošak po ovom osnovu po prirodnim vrstama troškova za ove namjene i mišljenja smo da nema osnova za ovo iskazivanje jer su već u 2005. godini u momentu rezervisanja ovi troškovi u ukupnom iznosu uključeni u bilans uspjeha. Obzirom na različita tumačenja iskazivanja navedenih izdvajanja za prostu reprodukciju i prakse u šumskim privrednim društvima, do ovog momenta nismo u mogućnosti da potvrdimo opravdanost ovakvog evidentiranja i izražavamo rezervu prilikom davanja konačnog mišljenja oko ovog pitanja, te predlažemo da se obratite Komisiji za računovodstvene i revizorske standarde BiH, kojoj ćemo se i mi obratiti, jer je jedina mjerodavna u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u FBiH za davanje smjernica i pojašnjenja u vezi sa standardima.

Preporučujemo:

Da Društvo donese vlastite procedure kojima će se urediti oblast izdvajanja i evidentiranja sredstava za prostu reprodukciju šuma.

Da se za takva sredstva otvori poseban račun na koji će se izdvajati sredstva za prostu reprodukciju prema Zakonu o šumama.

Sredstava za proširenu reprodukciju usmjeravati na račun Budžeta Federacije i Budžeta Kantona u skladu sa Zakonom o šumama.

Da Uprava i organi upravljanja prioritarno razmotre i primijene postojeći Pravilnik o uslovima prodaje i formiranju cijena proizvoda i usluge, kako bi se ostvarila dobit od osnovne aktivnost.

Sagledati način vođenja internih prihoda po osnovu internih faktura i sve one prihode koji se ne priznaju po Međunarodnom računovodstvenom standardu 18 Prihodi isključiti iz finansijskih izvještaja.

Ažurirati postojeće računovodstvene politike naročito u dijelu primjene Međunarodnim računovodstvenim standardom Zalihe definisanjem određenih vrsta troškova za knjigovodstveno evidentiranje proizvodnje.

5.5. Potraživanja

Potraživanja se priznaju u bilansu stanja na osnovu ispostavljenih faktura o izvršenoj prodaji drvnih sortimenata i izvršenim uslugama.

Društvo ima usvojen Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama gdje je navedeno da »kada se neizvjesnost naplate pojavi poslije isporuke i poslije računovodstvenog iskazivanja prihoda, izvršiti će se usklađivanje vrijednosti potraživanja na teret rashoda perioda. Neizvjesnost u naplati nastaje ako je istekao rok naplate potraživanja kao i ako je dužnik duži period nelikvidan, odnosno nesolventan, na osnovu čega se može zaključiti da bi naplata potraživanja mogla biti realno ugrožena ili nemoguća.

Potraživanja od kupaca, čiji je rok naplate stariji od 180 dana dospijeca za plaćanje, se rezerviraju na teret rashod tekućeg perioda«.

Revizijom ovih procesa sa ciljem provjere sistema internih kontrola, njihovog postojanja, funkcionisanja i nadzora nad usvojenim politikama Društva, utvrdili smo:

-da politike vezane za potraživanja po osnovu prodaje drvnih sortimenata i postupanja uposlenih u primjeni istih su prije svega neprecizne, nepotpune i nejasne i da se ne prati primjena istih u poslovanju. To je imalo za posljedicu da je u finansijskim izvještajima iskazana imovina u iznosu od 379.503 KM, za koju se očekuje da će biti naplaćena u periodu do 12 mjeseci. U navedenom iznosu ima 136.603 KM potraživanja starijih od godinu dana, što se vidi iz ročne strukture potraživanja.

Usvojeni Pravilnik nije detaljno razradio procedure kada se vrši prijenos na sumnjiva i sporna potraživanja koja su u izvještajnom periodu iskazana u iznosu od 2.909.320 KM, ispravka potraživanja u iznosu od 2.733.267 KM i otpis potraživanja. U praksi se vodi načelna politika ispravke potraživanja koja se vrši polugodišnje i godišnje i ako je procedurama predviđena ispravka svih potraživanja čiji rok naplate je stariji od 180 dana.

Posljedica neuređenog procesa prijenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, kao i nepoduzimanje potrebnih mjera može dovesti do gubljenja imovine Društva jer se mogu propustiti rokovi utuženja potraživanja.

Primjer za ovo su iskazane finansijske transakcije na sumnjivim i spornim potraživanjima u iznosu 1.255.692 KM, provedeno 01.01.2006. godine (u početnom stanju) sa ostalih potraživanja. Navedeno se odnosi na preuzeta potraživanja od kupaca po diobenom bilansu od 01.01.2003. godine od »Šumarstva« Vareš, za šta nema odgovarajuće dokumentacije (faktura i dr.), kojom bi se dokazalo da se doista radi o imovini Društva od koje se može očekivati pritezanje koristi. Timu za reviziju je dostavljen pregled navedenih potraživanja prema kojem najznačajniji iznos potraživanja predstavlja potraživanje od DI »Zvijezda« Vareš u iznosu od 811.652 KM. Potraživanja su ispravljena preko početnog stanja prenijetog rezultata odnosno akumuliranog gubitka. U očitovanju je priložen dio dokumentacije vezano za tužbu i sudsku presudu protiv DI »Zvijezda« Vareš kao i prijava potraživanja u stečajnom postupku otvorenom nad DI «Zvijezda« Vareš. Ova utužena potraživanja su evidentirana i na sumnjivim i spornim potraživanjima.

Kontrola poslovnih procesa je u obavezi i nadležnosti Uprave Društva, te da bi postigla zacrtane ciljeve poslovanja i razumnu sigurnost usklađenosti poslovanja sa propisima i pouzdano izvještavanje o poslovanju, potrebno je da uredi glavne procese pisanim procedurama, da kontroliše primjenu istih na osnovu čega bi mogla unaprijediti postojeće ili usvajati nove procedure.

Pregled potraživanja:

Opis	2006. god.	2005. god.
Redovna potraživanja	379.503	461.082
Sumnjiva i sporna potraživanja	2.909.320	2.831.278
Ispravka vrijednosti potraživanja	(2.733.267)	(2.513.216)
Stanje 31.12.2006.	555.556	779.144

Za potraživanja je bitno naglasiti da se u finansijskim izvještajima iskazuju po umanjenju izvršenih ispravki koje u konkretnom slučaju iznose 2.733.267 KM, što znači da su povećani troškovi poslovanja u ranijim godinama za taj iznos. U 2006 godini povećani su troškovi poslovanja po ovom osnovu za 220.411 KM.

Međutim smatramo za potrebnim skrenuti pažnju na informacije o ukupnim potraživanjima po bilo kom osnovu koje trebaju imati organi upravljanja i Uprava Društva. Te informacije bi trebale obuhvatiti redovna, sumnjiva i ispravljene vrijednosti potraživanja pojedinačno obrazložena zbog čega su prenijeta na sumnjiva kao i zbog čega su izvršene ispravke i najbitnije da li su poduzete potrebne radnje od strane uposlenih da se dođe do naplate istih. Nakon detaljne informacije organi upravljanja mogu donositi odluke o postupanju sa potraživanjima i knjigovodstvenim iskazivanjem ali i kontrolisati Upravu Društva kako se vrši prodaja i da li poduzima sve potrebno da zaštiti imovinu od eventualnih gubitaka po bilo kom osnovu. Zbog značaja informisanja o potraživanjima navodimo visinu potraživanja iz knjigovodstvenih evidencija sa 31.12.2006. godine koja iznose 3.288.823 KM, (redovna i sumnjiva), što je značajan iznos i predstavlja 25,5% u odnosu na prihod od prodaje 2006. godine.

Potreba izrade posebne informacije proizašla je zbog toga što smo tokom revizije pored naprijed navedenog uočili:

- a) u okviru sumnjivih i spornih potraživanja iskazana su potraživanja u iznosu od 2.343.708 KM, a odnose se na preuzeta potraživanja prema diobenom bilansu od 01.01.2003. godine od »Šumarstva« Vareš, za koje Društvo nema relevantnu knjigovodstvenu dokumentaciju. Ova potraživanja su nastala u periodu od 1998.-2005. godine, s tim da najznačajniju stavku čini potraživanje od DI »Zvijezda« Vareš u iznosu od 1.546.738 KM, čiji najveći dio datira iz 1998. godine. U očitovanju je priložen dio dokumentacije vezano za tužbu i sudsku presudu protiv DI »Zvijezda« Vareš kao i prijava potraživanja u stečajnom postupku otvorenom nad DI »Zvijezda« Vareš. Za ostala potraživanja nije obezbijedena dokumentaciona osnova za priznavanje potraživanja ili usaglašavanje istih sa kupcima za pokretanje sudskih sporova.
- b) da postoji razlika između iskazanih sumnjivih i spornih potraživanja i ispravke vrijednosti potraživanja u iznosu od 176.053 KM. Razlika se odnosi na potraživanja iz 2001.-2006. godina koja nisu ispravljena na teret rashoda poslovanja. Dio navedenih potraživanja u iznosu od 58.755 KM nije utužen niti ispravljen na teret rashoda poslovanja, od kojih navodimo potraživanja: »Općina Trnovo« 28.204 KM, »Frutol« d.o.o Konjic 5.000 KM, »Sawmill Company« d.o.o 7.120 KM i »Slatkom« d.o.o 4.137 KM. U Društvu su propustili da poduzmu potrebne mjere po ovom pitanju i izvrše utuživanje tako da je dio ovih potraživanja zastario i nepovratno izgubljen.
- c) potraživanja u iznosu od 220.411 KM su ispravljena na osnovu Elaborata Centralne popisne komisije i Odluke Nadzornog odbora Društva br.0102-5014-7/06 od 20.02.2007. godine kojom se usvaja Elaborat o izvršenom popisu imovine sa stanjem na dan 31.12.2006. godine.
- d) da od ispravljenih potraživanja u 2006. godini nije utuženo 35.977 KM. Posljedica nepoduzetog utuženja jeste da je za isti iznos povećana osnovica na koju se plaća porez na dobit.
- e) da je na poziciji ostalih kratkoročnih potraživanja evidentiran dati avans u iznosu od 14.441 KM, dat firmi »Rapod« d.o.o. u 2005. godini. Evidentiranje je izvršeno bez relevantne knjigovodstvene dokumentacije. Potraživanja nisu utužena, nije traženo izvršenje posla po kom su sredstva data niti je izvršena ispravka na teret rashoda poslovanja. Uprava nema ni procjenu izvjesnosti naplate ovog potraživanja.
- f) da su ukupno utužena 34 kupca sa utuženim dugom od 576.499 KM od kojih je većina u postupku izvršenja, iako sumnjiva i sporna potraživanja iznose 2,9 miliona KM.

Promjene u ispravci vrijednosti potraživanja su bile slijedeće:

Opis	2006. god.	2005. god.
Stanje 01.01.2006 godine	2.513.216	1.257.525
Povećanje ispr. vrijednosti potraživanja	220.411	1.255.691
Smanjenje isprav. potraž. usljed naplate	360	-
Stanje 31.12.2006. godine	2.733.267	2.513.216

Starosna struktura potraživanja sa 31.12.2006. godine je slijedeća:

Ročnost	Iznos u KM
Do 15 dana	-
Do 30 dana	120.226
Od 30 do 90 dana	68.559
Od 90 do 180 dana	3.286
Od 180 do 360 dana	50.829
Od 1 do 3 godine	136.603
Preko 3 godine	-
U K U P N O.	379.503

Timu za reviziju je prezentiran dio konfirmacija koje su potvrđene od dužnika, a koji duguju značajnije iznose.

Na zahtjev revizorskog tima pripremljena je informacija prema kojoj je ostvarena naplata iznosila 97,58%. Navedeni metod ne obuhvata sumnjiva i sporna potraživanja.

Tokom revidirane godine naplata potraživanja putem kompenzacija je izvršena u iznosu od 551.593 KM i 58.589 KM putem cesija. Kompenzacije i cesije su zaključivane na osnovu pojedinačnih Zaključaka Nadzornog odbora, a na zahtjev Sektora za ekonomsko-finansijske poslove.

Preporučujemo:

Da Uprava u cilju zaštite državne imovine posebnu pažnju posveti uređenju procesa prodaje i naplate potraživanja, te da na osnovu tih procedura poduzme aktivnosti.

Da bi Uprava postigla razumnu sigurnost da se poduzimaju potrebne radnje od strane uposlenih, potrebno je da uredi ove procese svojim pravilima, da ih implementira u proces rada i vrši nadzor nad primjenom istih. Uvođenje pravila postupanja u izvođenju poslovnih procesa je obaveza Uprave, a to vezano za navedene procese znači uređenje naplate roba i usluga, ali i drugih potraživanja, utuženje vodeći računa o rokovima zastarjelosti, procijenjivanje izvjesnosti naplate tokom godine što zahtijevaju računovodstveni propisi.

Da Uprava Društva uradi informaciju sa 31.12.2006 godine o svim potraživanjima i da istu uputi organima upravljanja, koji će o istoj raspraviti i poduzeti potrebne mjere u cilju efikasnijeg rada uposlenih ali i izvještavanja o položaju i stanju Društva.

Doraditi Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama na način da se tačno definiše politika prijenosa na sumnjiva i sporna potraživanja, ispravke i otpisa u skladu sa računovodstvenim standardima, te pojačati kontrolu nad propisanim procedurama.

Za potraživanja koja su evidentirana na redovnim potraživanjima, a starija su od jedne godine, izvršiti potrebna knjigovodstvena evidentiranja.

5.6. Rashodi

Ukupni troškovi poslovanja u 2006 godini iznosili su 20.342.322 KM.

5.6.1. Troškovi radne snage

Po osnovu plaća i drugih primanja uposlenih isplaćeno je u prethodnoj i revidiranoj godini na ime:

Opis	2006. god.	2005. god.
Bruto plaća	8.328.855	6.997.467
Toplog obroka	1.039.774	960.358
Prijevoza na posao	309.433	400.521
Regres za godišnji odmor	162.844	127.634
Ostalih davanja	54.424	86.638
Ukupno	9.895.330	8.572.618

Ukupni troškovi uposlenih su 9.895.330 KM i čine 48,64% ukupnih troškova, a isti su uređeni aktima Društva. U revidiranoj godini na ime bruto plaća uposlenim isplaćeno je ukupno 8.328.855 KM, dok je na ime naknada po osnovu rada (topli obrok, regres, prijevoz i ostale naknade) isplaćeno ukupno 1.566.475 KM.

Od ukupno isplaćenih neto plaća, na rad po vremenu se odnosi 2.433.930 KM, rad po učinku 1.206.987 KM, stimulacije 23.740 KM i prekovremeni rad 22.957 KM.

U 2006 godini isplaćena je prosječna mjesečna neto plaća u iznosu od 797 KM po uposleniku.

Na dan 31.12.2005. godine u Društvu je bilo uposleno 525 djelatnika, od toga u stalnom radnom radnom odnosu 372, a 153 uposlenih je bilo u radnom odnosu na određeno vrijeme. Na dan 31.12.2006. godine bilo je uposleno 564 radnika, a od toga u stalnom radnom odnosu 379, a 185 uposlenika na određeno vrijeme. Planom rada i poslovanja za 2006. godinu planirano je ukupno 383 u stalnom radnom odnosu i 155 zaposlenika na određeno vrijeme. Takođe je planirano angažovanje 200 do 300 povremenih radnika.

Porast uposlenih na određeno vrijeme i sezonskih radnika predstavlja značajno opterećenje rashoda poslovanja Društva, a za ove pozicije ne postoji planske projekcije i detaljnije analize Uprave o mogućem uticaju na finansijske izvještaje.

Revizijom smo obuhvatili planske veličine plaća, poštivanje propisanih procedura kod isplate plaća, utvrđivanje vrijednosti boda i utvrdili slijedeće:

- a) Revizijom obračuna i isplate plaća, utvrdili smo da je u revidiranoj godini ukupno isplaćeno 23.740 KM stimulacija na osnovu Pravilniku o radu. Prema članu 45. navedenog Pravilnika, stimulatívni dio plaće se vrednuje prema kvalitetu i zalaganju u radu, u skladu sa radnom ocjenom koja se utvrđuje kod svakog zaposlenika. Utvrdili smo da se u Društvu nisu donosile radne ocjene, a stimulacije su po tom osnovu isplaćene.
Isplata je izvršena tako da je na pojedinačnom nalogu za obračun plaće iskazana visina stimulacija koju je ovjeravao, a time i odobrio direktor Društva. Za navedene isplate nisu donesena pojedinačna rješenja o visini stimulacije niti ima obrazloženja za date stimulacije kako bi se potvrdilo da riječ o stvarnom doprinosu uposlenih. Obračun stimulacije vršen je i na sate državnog praznika i sate godišnjeg odmora.
U okviru isplaćenih stimulacija, šefu Službe za opće i pravne poslove u 2006. godini vršena je mjesečna isplata stimulacije u visini 20% obračunate plaće, na ime vođenja zapisnika sjednica Nadzornog odbora i izrade odluka, zaključaka i drugih akata. Navedeni poslovi su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta za ovo radno mjesto, pa prema tome nemaju zakonskog uporišta.
- b) Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, utvrdili smo da je na poziciji odvojenog života iskazan iznos od 49.110 KM. Navedene isplate nemaju karakter odvojenog života, a isplate su vršene na osnovu člana 62. Pravilnika o radu prema kojem zaposlenik kojem je obezbjeđen smještaj, ima pravo, pored redovnog toplog obroka, na naknadu zbog otežanih uslova rada u iznosu od 5 KM za svaki dan proveden na radu. Navedeno pravo koristi zaposlenici za dane na radu van mjesta stanovanja.
- c) U toku 2006. godine isplaćeno je na ime troškova privremenih i povremenih poslova ukupno 1.381.049 KM. Osnov za isplatu ovih troškova je član 11. Pravilnika o radu kojim su specificirani privremeni i povremeni poslovi za koje se može zaključiti ugovor. Utvrdili smo da je u 2006. godini na ovim poslovima bilo angažirano ukupno 1.431 radnika, prvenstveno na

poslovima projekata finansiranih od strane Kantona Sarajevo. Navedeni radnici nisu uposlenici Društva, a angažovani su preko općinskih službi za zapošljavanje. Na izvršene isplate su obračunati i plaćeni pripadajući porezi.

- d) Naknade članovima Nadzornog odbora u 2006. godini su iznosile 39.955 KM (u iznos su uključeni pripadajući porezi). Isplate su vršene na osnovu Odluke o utvrđivanju visine mjesečne naknade članovima Upravnih odbora javnih preduzeća odnosno preduzeća sa većinskim državnim kapitalom donesene od strane Vlade Kantona Sarajevo iz 1997. godine, prema kojoj član Upravnog odbora ima pravo na naknadu u visini mjesečne prosječne plaće Društva sa uvećanjem od 20% za Predsjednika Upravnog odbora. Ista Odluka se primjenjuje i na preimenovane organe upravljanja.

5.6.2. Ostali troškovi i rashodi

Na ime ovih troškova i rashoda u 2006. godini je isplaćeno ukupno 10.446.992 KM.

Utvdili smo slijedeće:

- Na poziciji troškova osiguranja stalnih sredstava evidentiran je iznos od 396.573 KM, a koji se odnosi na premije osiguranja nastale prema Ugovoru sa «Sarajevo osiguranjem». Predmet navedenog ugovora jesu osiguranje uposlenika i stalnih sredstava Društva. Provedena je procedura prema odredbama Zakona o javnim nabavkama u BiH, a detaljnije pojašnjenje dato je u poglavlju 5.7.
- Na ime troškova reklame i propagande potrošeno je ukupno 19.500 KM. Na navedenoj poziciji pronašli smo isplate Fudbalskom klubu “Radnik” Hadžići u iznosu od 10.000 KM, Karate klubu “Rašid Buća” Ilijaš u iznosu od 500 KM i ženskom rukometnom klubu »Željezničar« Hadžići u iznosu od 4.000 KM. Navedeni izdaci su nastali na osnovu sklopljenih ugovora o reklamiranju. Mi nismo mogli dovesti u vezu ove troškove reklamiranja sa dobicima u poslovanju, što je smisao reklame, tim prije što se prodaja ne odvija na osnovu javnog oglašavanja i reklamiranja, a ni Društvo nema analizu o doprinosu ovih marketinških aktivnosti uspješnijem poslovanju. Po nama su ovo transakcije ispod cijene kako ih karakterizira Zakon o donacijama o čemu bi Uprava trebala voditi računa.
- da za troškove reprezentacije, Društvo nema uređenu visinu i način trošenja ovih sredstava, a za iste je isplaćeno 70.835 KM.
- U okviru ostalih naknada radnicima i stanovništvu evidentirane su isplate naknada za rad u komisijama. Ove naknade nisu regulisane Pravilnikom o radu, a isplaćene su po više raznih osnova. Kao primjer navodimo isplatu prema Rješenju broj 01-5898-12/05 od 02.03.2006. godine, po kojem je izvršena isplata novčane naknade članovima inventurnih komisija u iznosu od 8.804 KM. Također navodimo isplatu stalnoj Komisiji za javne nabavke, koja je primala naknadu svakog mjeseca. U okviru ovih isplata, evidentirana je i isplata naknade Stručnoj komisiji za procjenu štete i utvrđivanje visine naknade u postupcima izdavanja dozvole za krčenje šuma. Smatramo da isplate ovim komisijama nemaju zakonskog uporišta obzirom da većina izvršenih poslova predstavlja poslove koji su predviđeni postojećom sistematizacijom radnih mjesta i samim tim imaju karakter redovnih poslova, koji se obavljaju tokom radnog vremena.
- Za troškovi goriva i maziva za vozila potrošeno je 690.401 KM. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, utvrđeno je da postoji kontrola o potrošnji goriva po pređenoj kilometraži po automobilu prema utvrđenim normativima.
- Na poziciji troškova stručnog usavršavanja iskazan je iznos od 26.176 KM. Pronašli smo isplatu na ime softverskih usluga održavanja programskih paketa u iznosu od 3.000 KM, koja je pogrešno klasifikovana na ove troškove, jer ista nema karakter stručnog usavršavanja već usluga održavanja, gdje se trebalo evidentirati. Troškovi stručnog usavršavanja nisu uređeni vlastitim procedurama.

Preporučujemo:

Potrebno je dosljedno primjenjivati Pravilnik o radu u dijelu obračuna stimulacija koje će se zasnivati na stvarnom doprinosu uposlenika, kvalitetu i zalaganju u radu, sa prethodnom pismenom radnom ocjenom rukovodioca. Također, izvršiti softversku izmjenu obračuna, tako da se stimulacija ne obračunava na sate godišnjeg odmora i sate državnog praznika.

Poslovnom politikom definisati potrebe za radnicima na određeno vrijeme i sezonskim radnicima i dinamiku angažovanja inkorporirati u Plan poslovanja Društva.

Preispitati isplatu stimulacije šefu Službe za opće i pravne poslove na ime vođenja zapisnika sjednica Nadzornog odbora i izrade odluka, zaključaka i drugih akata obzirom da su navedeni poslovi predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.

Potrebno je preispitati član 62. Pravilnika o radu u smislu pravilnog definisanja ostvarivanja prava i naknade za odvojeni život.

Ugovore o reklamiranju zaključivati samo u skladu sa Planom marketinških aktivnosti, kojim treba da se predvidi uticaj reklamiranja na priliv od ekonomskih koristi.

Donijeti akt kojim će se regulisati visina i način korištenja sredstava reprezentacije a u cilju racionalizacije i kontrole navedenih troškova. Donijeti akt kojim će se utvrditi kriteriji i program stručnog usavršavanja u Društvu.

Preispitati naknade komisijama pogotovo u slučajevima kada su poslovi djelokruga rada komisija predviđeni sistematizacijom radnih mjesta i obavljaju se tokom radnog vremena. U slučaju rada izvan radnog vremena postupiti u skladu sa propisima koji regulišu prekovremeni rad.

5.7. Usaglašenost javnih nabavki sa propisima

Cilj revizije ovog procesa bio je uvjeriti se da li je Uprava u postupcima nabavke postigla najefikasniji način korištenja javnih sredstava s obzirom na svrhu i predmet javnih nabavki kao i da li su provedeni svi postupci i procedure predviđeni Zakonom o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine.

Također, cilj nam je bio ocijeniti da li su poduzete sve potrebne mjere kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurencija, jednak tretman, nediskriminacija i transparentnost između svih učesnika u procesu javne nabavke.

Društvo je u aprilu 2005. godine donijelo interni akt koji reguliše proces izbora najpovoljnijeg ponuđača.

Ukupna vrijednost pregledanih nabavki odabranih sistemom uzorka bila je 2.390.009 KM tako da je sveobuhvatnost revidiranih nabavki iznosila 35% od vrijednosti ugovora, koji su realizovani u 2006. godini.

Metodom uzorka pregledali smo poštivanje procedura izvršenih nabavki kod slijedećih ugovora: nabavka dva šumska zglobna traktora u iznosu od 410.525 KM, nafta i naftni derivati u iznosu od 581.823 KM (fco benzinska stanica) i 577.951 KM (fco skladište kupca), osiguranje imovine i zaposlenika u iznosu od 129.748 KM, izgradnja novih puteva i rekonstrukcija postojećih u iznosu od 409.500 KM i 164.676 KM (pregovarački postupak), nabavka opreme za animalnu zapregu u iznosu od 35.100 KM, usluge revizije za 2005. godinu u iznosu od 15.210 KM, nabavka daske u iznosu od 3.510 KM, usluge održavanja i servisiranja vozila u iznosu od 23.400 KM, redovito praćenje u informativnom programu u iznosu od 3.510 KM i nabavka smrče u iznosu od 35.056 KM.

Na osnovu izvršenog pregleda izvršenih nabavki po osnovu investicija i nabavki koje imaju karakter rashoda i izdataka, provedena je propisana procedura ali ističemo određene slabosti, te kao primjere navodimo:

- u slučaju nabavke 2 šumska zglobna traktora i osiguranja imovine i zaposlenika u Obavijesti o nabavci nije tražena garancija za ponudu kao i ni garancija za dobro izvršenje posla, što predstavlja rizik za ugovorni organ u pogledu blagovremenog provođenja postupka i kvalitetne realizacije posla.
- kod pojedinih nabavki nije bilo analitičke procjene vrijednosnih razreda jer je u Planu nabavki dat zbirni iznos u okviru određene nabavke (kao npr.rekonstrukcija i održavanje puteva), a kod nabavke opreme za animalnu zapregu bila je predviđena nabavka iz stavke ostalih rashoda iako predstavlja investiciju. Navedeno je bitno zbog pravilnog određivanja vrijednosnih razreda prema članu 6. Zakona o javnim nabavkama u BiH.
- u slučaju nabavke nafte i naftnih derivata u Obavijesti o nabavci nisu objavljeni kriteriji koji ustanovljuju minimalne uslove za kvalifikaciju kandidata ili ponuđača odnosno informacije za vršenje takve procjene a što se zahtijeva članom 11. Uputstva o primjeni Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine. Kriteriji su dati samo u tenderskoj dokumentaciji.
- u većini slučajeva ponude su se otvarale dan ili dva nakon roka za dostavu ponuda što je u suprotnosti sa članom 33. stav 1 Zakona o javnim nabavkama BiH, koji zahtijeva da se ponude otvaraju neposredno nakon isteka roka za podnošenje ponuda.

Posebno ističemo ugovaranje osiguranja zaposlenika i stalnih sredstava gdje je ugovorni organ potpisao ugovor 26.09.2005. godine sa ponuđačem koji je izabran kao najpovoljniji prema preporuci komisije za javne nabavke. Ugovor je potpisan iako je žalbeni postupak pokrenut kod Federalnog ministarstva finansija, koje je donijelo Rješenje br.03-05-366/05 od 14.02.2006. godine, kojim se poništava Odluka o dodjeli ugovora i Odluka o prigovoru, te predmet vraća prvostepenom organu na ponovni postupak.

Po ovome Rješenju, ugovorni organ nije raskinuo ugovor, već je samo izvršio ponovnu ocjenu ranije prikupljenih ponuda, tako da je donesena ponovna Odluka o dodjeli ugovora br. 01-3345-17/05 od 04.04.2006. godine, kojom je potvrđen izbor ponuđača sa kojim je i sklopljen Ugovor od 26.09.2005. godine. Navedeno ukazuje da Društvo nije u potpunosti postupilo u skladu sa Rješenjem Federalnog ministarstva finansija u skladu sa članom 52. Zakona o javnim nabavkama.

Timu za reviziju prezentiran je Pregled sklopljenih Direktnih sporazuma po kojem je ukupna godišnja vrijednost ovih nabavki iznosila 114.784 KM, što ne prelazi dozvoljeni iznos od 10 % ukupnih godišnjih nabavki.

Revizijom je utvrđeno da Društvo u 2006. godini podnosilo Izvještaje o nabavkama Agenciji za javne nabavke, a kako je predviđeno članom 41. Zakona o javnim nabavkama.

Preporučujemo:

Dosljedno pratiti dinamiku i zakonitost izvršenja svih aktivnosti procesa nabavki u cilju postizanja ekonomičnosti u interesu Društva.

Uprava Društva bi trebala ažurirati postojeće procedure vezano za određivanje vrijednosnih razreda (kroz detaljniji Plan nabavki), otvaranje i procjenu ponuda.

U slučaju prigovora i žalbi postupati u skladu sa rješenjem nadležne institucije.

5.8.   Zaštita imovine

U finansijskim izvještajima na dan 31.12.2006. godine, Društvo je iskazalo sadašnju vrijednost stalnih sredstava u iznosu od 372.998.580 KM.

Najveću stavku dugotrajne imovine čine šume i višegodišnji zasadi vrijednosti 354,7 miliona KM, građevinski objekti sadašnje vijednosti 11,8 miliona KM i zemljište i dugoročna razgraničenja vrijednosti 3 miliona KM. Promjene koje su se dešavale na stalnim sredstvima tokom revidirane godine prikazujemo slijedećim pokazateljima:

	Zemljište i dugoroč. razgranič	Građevine	Oprema	Inves.u toku	Osnovno stado	Šume	Sredstva namij. prodaji	Ukupno
Nabavna vrijednost								
Stanje 01.01.2006.g	2.862.313	17.696.899	4.629.166	4.689.205	306.280	352.143.385	1.247.589	383.574.837
Povećanje tokom godine	256.000	3.912.357	874.012	2.632.913	101.507	2.630.302		10.407.091
Smanjenje tokom godine	-	141.430	93.611	7.321.268	93.849			7.650.158
Stanje 31.12.2006.god	3.118.313	21.467.826	5.409.567	850	313.938	354.773.687	1.247.589	386.331.770
Akumulirana amortizacija								
Stanje 01.01.2006	44.000	9.236.716	3.100.141	-	49.993			12.430.850
Amortizacija za 2006.	51.200	559.104	474.942	-	48.774			1.134.020
Otuđenja, rashodovanja, smanjenja	-	132.841	69.181	-	29.658			231.680
Stanje 31.12.2006.god	95.200	9.662.979	3.505.902	-	69.109			13.333.190
Neto knjigovodstvena vrijednost								
Stanje 31.12.2006.god	3.023.113	11.804.847	1.903.665	850	244.829	354.773.687	1.247.589	372.998.580
Stanje 31.12.2005.god	2.862.313	8.457.623	1.529.025	4.689.205	256.287	354.773.687		372.568.140

Društvo je dana 14.02.2007. godine donijelo Odluku o određivanju vijeka trajanja stalnih sredstava, stopa amortizacije i razvrstavanju sredstava u sitan inventar sa primjenom od 01.01.2006. godine. Nomenklatura sa utvrđenim vijekom trajanja stalnih sredstava predstavlja sastavni dio ove Odluke.

Opis	Procjenjeni vijek upotrebe	Stopa amortizacije
Građevinski objekti (šumski objekti, upravne zgrade)	10 do 40 godina	2,5% do 10%
Oprema za uzgoj i zaštitu šuma i uzgoj i lov divljači	2,5 do 8 godina	13% do 40%
Mašine za obradu zemlje	7 do 8 godina	12,50% do 15%
Oprema za djelatnost građevinarstva	7 do 10 godina	10% do 14,3%
Transportna sredstva i transportna mehanizacija	4 do 8 godina	12,5% do 25%
Oprema za utovar, pretovar i istovar robe i materijala	5,5 do 6 godina	16,5% do 18%
Oprema za PTT saobraćaj	5 do 10 godina	10% do 20%
Oprema za ugostiteljstvo	9 godina	11%
Specijalni i univerzalni alati	5 do 9 godina	11% do 20%
Oprema za uređenje i održavanje kancelarijskih prostora	2 do 8 godina	12,5% do 50%
Radna i priplodna stoka	2,5 do 11 godina	9 do 40%

Obračunata amortizacija za 2006. godinu iznosi 1.082.820 KM. Obračun amortizacije vršen je linearnom metodom pojedinačno za svako stalno sredstvo uz primjenu amortizacionih stopa na bazi procijenjenog vijeka upotrebe.

Tokom revidirane 2006. godine izvršeno je povećanje stalnih sredstava u iznosu od 7.321.268 KM, od čega se na novonabavljena sredstva odnosi 2.632.913 KM.

Iskazivanje se u knjigovodstvenim evidencijama vrši u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 16 Nekretnine, postrojenja i oprema.

U poslovnim knjigama Društva na dan 31.12.2006. godine nije iskazana vrijednost građevinskog zemljišta (30.226 m²) na čitavom području Kantona Sarajevo, a za koje posjeduje dokaze o vlasništvu, što nije u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom Nekretnine, postrojenja i oprema.

Popis ove imovine je izvršen sa obračunskim periodom, urađen je Izvještaj kojeg je Nadzorni odbor usvojio 20.02.2007. godine.

Tim za reviziju je utvrdio da u Elaboratu Centralne popisne komisije ne postoji komparativni tabelarni pregled knjigovodstvenog stanja i stanja utvrđenog popisom.

Prema navedenom Elaboratu, ukupno je rashodovano stalnih sredstava nabavne vrijednosti 375.812 KM odnosno 144.133 KM sadašnje vrijednosti, koji je iznos povećao troškove poslovanja. U Elaboratu nisu data detaljna obrazloženja prijedloga za otpis već je samo konstatovano da sredstva zastarjela i nisu za daljnju upotrebu.

Prema usvojenom Elaboratu o popisu, izvršen je otpis zastarjelih zaliha u iznosu od 22.659 KM.

Revizijom stalnih sredstava, uočili smo nepravilnosti u postupanju kod istih kod stavljanja sredstava u upotrebu (ulaganje u puteve). Utvrđeno je da je aktiviranje konačne situacije u iznosu od 425.492 KM (Bistrica) izvršeno 19.12.2006. godine mada su pojedine situacije bile završene u mjesecu julu i avgustu 2006. godine. Također je utvrđeno da je i aktiviranje realiziranih projekata rekonstrukcije i sanacije protivpožarnih puteva na ŠGP »Igmansko« u ukupnom iznosu od 254.933 KM izvršeno tek 19.12.2006. godine, iako su situacije bile okončane u maju odnosno julu 2006. godine.

Na poziciji puteva evidentirana je sa 31.01.2006. godine situacija u iznosu od 522.129 KM, a bila je okončana na 31.12.2005. godine.

Posljedica navedenog na finansijske izvještaje je, da je ovakvim načinom knjigovodstvenog iskazivanja, umanjen obračun amortizacije za ulaganje u puteve u 2006. godini.

Na dan 31.12.2006. godine izvršeno je povećanje vrijednosti šuma i višegodišnjih zasada u ukupnom iznosu od 2.630.302 KM, a po osnovu aktiviranja investicionih ulaganja u pripremi, a da za to ne postoji odgovarajuća dokumentacija. Prema izjavi odgovorne osobe, evidentiranje je izvršeno prema usmenoj preporuci komercijalnog revizora bez konačne situacije o aktiviranju sredstava. Riječ je o ulaganjima u šume koja su već duže vrijeme bila evidentirana na sredstvima u pripremi.

Građevinski objekti koji su po ranijim važećim FBiH računovodstvenim standardima bili iskazani na poziciji sredstava van upotrebe u ukupnom iznosu od 1.491.421 KM, u skladu sa MSFI 1-Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, reklasificirani su kao sredstva namijenjena prodaji u iznosu od 1.247.589 KM, dio u iznosu od 196.910 KM reklasificiran je na građevinske objekte u upotrebi, a preostali dio u iznosu od 46.922 KM je otpisan na teret rashoda tekućeg perioda.

Sredstva su na osnovu Zaključka Nadzornog odbora od 20.02.2007. godine reklasificirana kao sredstva namijenjena prodaji u iznosu od 1.247.589 KM, a prema kojem se zadužuje Društvo da sačini Plan za prodaju i program za realizaciju tog plana kao i da se osigura da su sredstva aktivno prisutna na tržištu po cijeni koja je razumna u odnosu na njihovu fer vrijednost. U okviru ovih sredstava evidentiran je Hotel »Mrazište« Igmansko u iznosu od 936.360 KM, a prema procjeni vještaka i ovjeri Osnovnog suda Sarajevo od 01.01.1996. godine. Od tada nije vršena procjena vrijednosti ove imovine, što može imati za posljedicu da iskazana vrijednost iste u knjigovodstvu može značajno odstupati.

Društvo nije postupilo u skladu sa MSFI-Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja paragraf 33. i izvršilo procjenu ovih sredstava na dan prelaska na MSFI, a koja se na taj datum nije zahtijevala prema prethodnim općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Također, bilo je dužno u skladu MSFI 5 Stalna sredstva namijenjena prodaji i prestanak

poslovanja paragraf 15 i 16, mjeriti stalno sredstvo klasifikovano kao sredstvo namijenjeno za prodaju po iznosu nižem od knjigovodstvenog iznosa i iznosa fer vrijednosti umanjenog za troškove prodaje.

Preporučujemo:

U cilju realnog iskazivanja vrijednosti imovine u finansijskim izvještajima, potrebno je na bazi stvarnog stanja i dokaza o vlasništvu, unijeti u poslovne knjige vrijednost građevinskog zemljišta, u skladu sa Odlukom o utvrđivanju visine naknade za preuzeto građevinsko zemljište po opštinskim cjenovnicima za odgovarajuće lokalitete.

Uprava Društva je dužna shodno zakonskim propisima štiti imovinu Društva, a da bi to mogla raditi neophodno je inventarisanje iste i sravnjenje sa iskazanim stanjem u knjigovodstvenim evidencijama čime se zapravo potvrđuje da navedenom imovinom Društvo raspolaže, da je koristi i da od iste očekuje koristi u procijenjenom roku. Izvještavati na propisani način sa komparativnim pregledom u Elaboratu Centralne popisne komisije o usaglašenju.

Urediti i ojačati sistem interne kontrole u dijelu nadzora, odobravanja dokumentacije za realizaciju finansijskih transakcija i pravovremenog evidentiranja.

Za sredstva klasifikovana kao sredstva namijenjena prodaji, postupiti u skladu sa MSFI-Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja paragraf 33 i MSFI 5 Stalna sredstva namijenjena prodaji i prestanak poslovanja paragraf 15 i 16.

Nastaviti aktivnosti vezane za rashodovanje stalnih sredstava i sitnog inventara.

5.9. Obaveze i razgraničenja

Struktura obaveza je slijedeća:

	2006.god.	2005.god.
Dugoročni krediti	281.656	366.188
Dugoročno razgraničeni troškovi	2.118.130	1.888.047
Obaveze prema dobavljačima	887.577	494.463
Obaveze prema radnicima	452.249	458.976
Ostale kratkoročne obaveze	1.719.726	541.711
Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	445.310	1.584.972
Obaveze za PDV	151.846	-
UKUPNO:	6.056.494	5.334.357

Obaveze u 2006. godini su u odnosu na 2005. godinu veće za 13,53%. Najveći porast obaveza u odnosu na prethodnu godinu od 217,46% je na ostalim kratkoročnim obavezama.

Obaveze koje su evidentirane kao dugoročni krediti se odnose na obaveze kako slijedi:

Davalac kredita	Iznos kredita 31.12.2006.god.	Razdoblje otplate	Kamatna stopa	Status kredita
Investicijska banka FBiH	133.070	2001-2009	7,73%	u otplati
Investicijska banka FBiH	148.587	2003-2010	2%	u otplati
Ukupno	281.657			

Obaveze po osnovu primljenih kredita evidentirane su na osnovu odgovarajuće dokumentacije (Odluke, Ugovori, odobrenja, rokovi otplate) i predstavljaju obaveze koje su nastale u periodu prije poslovne 2006. godine.

- Dugoročni kredit od Investicijske banke Federacije BiH u iznosu od 133.070 KM po Odluci Upravnog odbora br. 02-930-2/01 od 26.04.2001. godine je odobren za finansiranje nabavke opreme prema specifikaciji iz priloga Ugovora. Ugovor br. SU-182-14-2788 o kreditu iz sredstava IDA, zaključen je 09.05.2001. godine na okvirni iznos od 352.315,98 KM i 18.068,00 USD. Kredit se vraća u periodu od 8 godina, uključujući jednu godinu perioda odgode, s tim da prva rata glavnice dospijeva 01.05.2002. godine uz LIBOR za DEM +3% na godišnjem nivou i to na ostatak duga. Kamata i glavnica dospijevaju isti dan i plaćuju se polugodišnje i to 01.05. i 01.11. svake godine. Dana 20.03.2002. godine je sklopljen Anex br.1 ugovora o kreditu, prema kojem se kredit odobren za finansiranje opreme, mijenja na ukupan iznos od 204.097,39 EUR-a. Prema ovom Aneksu, korisnik će plaćati kamatu u visini od 7,73% na godišnjem nivou. Servisiranje prispjelih obaveza po osnovu ovog kredita se vrši uredno.
- Dugoročni namjenski kredit od Investicijske banke Federacije BiH u iznosu od 148.587 KM po Odluci Privremenog upravitelja br.01-2313-1/02 od 19.07.2002. godine je odobren za finansiranje popravke šumskih puteva krajnjeg korisnika. Ugovor br. SU-182-31-4389-V/02 o kreditiranju iz sredstava IDA potpisan je 28.10.2002. godine, a Društvu je odobren kredit u iznosu od 145.377,15 EUR-a, dok će konačan iznos kredita biti utvrđen nakon realizacije svih radova. Kredit se vraća u periodu od 8 godina, uključujući šest mjeseci perioda odgode, s tim što prva rata glavnice dospijeva 01.01.2003. godine uz kamatu u visini 2% na godišnjem nivou na ostatak duga. Dana 28.02.2003. godine je prema izmijenjenoj Odluci sklopljen Anex br.1 Ugovora o kreditu prema kojem se odobreni kredit mijenja na ukupan iznos od 151.947,26 EUR-a.

Tokom 2005. godine nije vršen prenos dospjele obaveze dugoročnog kredita na tekuće obaveze, već je izvršeno direktno smanjenje dugoročnih obaveza. Kamate po istom nisu iskazivane na obavezama, već u momentu samo na tekućim troškovima poslovanja. Posljedica navedenog je da ove obaveze nisu pravilno klasifikovane na one koje dospijevaju unutar jedne obračunske godine i one čije je dospijeće duže od jedne godine.

U cilju usaglašavanja ostatka duga dugoročnih kredita po glavnici, redovnoj i zateznoj kamati sa stanjem na dan 31.12.2006. godine, postignuta je konfirmacija sa Investicijskom bankom Federacije BiH na iskazani iznos duga.

Dugoročno razgraničeni troškovi na dan 31.12.2006. godine u iznosu od 2.118.130 KM odnose se na rezervirana sredstva u skladu sa članom 25. i 27. Zakona o šumama. Od ovog iznosa se na jednostavnu reprodukciju odnosi 1.765.108 KM, a na proširenu reprodukciju 353.022 KM. O ovim finansijskim transakcijama pojašnjenje je dato uz prihode.

Obaveze prema dobavljačima su iskazane u iznosu od 887.577 KM. Na kraju poslovne 2006. godine vršeno je usaglašavanje obaveza putem konfirmacija iskazanih obaveza sa dobavljačima.

Starosna struktura obaveza sa 31.12.2006. godine je slijedeća:

Ročnost	Iznos u KM
Do 15 dana	-
Do 30 dana	518.854 KM
Od 30 do 90 dana	162.035 KM
Od 90 do 180 dana	206.688 KM
Od 180 do 360 dana	-
Od 1 do 3 godine	-
Preko 3 godine	-
UKUPNO:	887.577 KM

Obaveze prema zaposlenim na dan 31.12.2006. godine su iskazane u iznosu od 452.249 KM i odnose se na obračunate, a neisplaćene obaveze za neto plaće za decembar 2006. godine. Ove obaveze su izmirene početkom 2007. godine.

Obaveze za avanse, depozite i kaucije u iznosu od 1.383.867 KM se odnose najvećim dijelom na obaveze za primljene avanse od kupaca u iznosu od 1.380.188 KM, koje Društvo zahtijeva prilikom prodaje.

Unaprijed naplaćeni i odloženi prihodi na dan 31.12.2006. godine u iznosu od 445.310 KM odnose se na sredstva primljena od Kantona Sarajevo po osnovu raznih projekata (avansi prema sklopljenim ugovorima), a koja su ostala neutrošena. Smanjenje ovih obaveza vrši se po okončanoj situaciji kada se ista prihoduju. Presentiran je pregled nezavršenih ugovora u 2006. godini, nakon čije realizacije u 2007. godini će navedena sredstva biti oprihodovana.

Preporučujemo:

Da se u cilju pravilnijeg i potpunog iskazivanja obaveza, knjigovodstveno iskazuju obaveze za kamate u okviru klase 5 kao i da se vrši prijenos obaveza koje dospijevaju do 1 godine sa dugoročnih na kratkoročne obaveze.

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku KŠPD «Sarajevo - šume» d.o.o. Sarajevo se očitovao aktom broj 0103-1460-3/07 od 14.05.2007. godine na Nacrt Izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja za 2006. godinu.

Data su određena obrazloženja i pojašnjenja vezano za nalaze date u Nacrtu Izvještaja o reviziji. Uz očitovanje je dat pregled aktivnosti koje su poduzete na osnovu preporuka datih u Izvještaju kao što slijedi:

- priložen je Akcioni plan Društva sa korektivnim mjerama i aktivnostima po preporukama iz Nacrta Izvještaja sa preciziranim rokovima i odgovornim licima za provođenje,
- sačinjen je Nacrt Odluke o smanjenju kapitala koja je dostavljena Skupštini Kantona Sarajevo na usvajanje,
- formirana je Komisija za utvrđivanje vrijednosti građevinskog zemljišta, koja je pokrenula aktivnosti u cilju realnog iskazivanja vrijednosti imovine u finansijskim izvještajima,
- što se tiče evidentiranja internih prihoda i rashoda, Društvo je od 01.01.2007. godine prestalo sa iskazivanjem istih u finansijskim izvještajima,
- doneseni su određene izmjene i dopune Pravilnika o radu a tiču se ostvarivanja prava na stimulatívni dio plaće i visinu naknade za ishranu zbog otežanih uslova rada,
- angažovan je sudski vještak koji će izvršiti procjenu vrijednosti Hotela »Mrazište« Igman u skladu sa MSFI paragraf 33,
- dostavljen je zahtjev za davanje mišljenja Komisiji za računovodstvene i revizorske standarde BiH vezano za tumačenje evidentiranja rezervisanja za prostu reprodukciju šuma.

Ocjenjujemo pozitivnim poduzete aktivnosti jer će doprinijeti jačanju sistema internih kontrola i realnijem iskazivanju finansijskih izvještaja.

Iako je u očitovanju dato obrazloženje vezano za nalaze oko formiranja cijena i neostvarenja dobiti od osnovne djelatnosti, i dalje ostajemo kod navoda da Uprava Društva treba imati potpunu kontrolu nad cijenama kao i troškovima u cilju ostvarenja boljeg finansijskog

rezultata. Ističemo da odgovorni u Društvu trebaju dosljedno primjenjivati usvojeni Pravilnik o uslovima prodaje i formiranju cijena proizvoda i usluga prilikom formiranja cijena.

Ovom prilikom želimo da se zahvalimo osoblju Društva koje je bilo angažovano tokom revizije na korektnoj i profesionalnoj saradnji.

Viši revizor:
Ismeta Junuzović

Tim za reviziju:
Nedžad Redžep
Dijana Šutalo